

Teorie sociální anomie

Merton: Sociální struktura a anomie (s. 132-177)

Otázky k četbě:

- Vysvětlete, co to jsou podle Mertona kulturně definované cíle.
- Vysvětlete, co to jsou podle Mertona institucionalizované normy a způsoby chování?
- Jak Merton popisuje stabilní společnosti?
- Co podle Mertona vede k deviantnímu chování?

- Popište, jak Merton charakterizuje tzv. **americký sen.**
- Co je hlavním cílem v rámci vize amerického snu?
- Je americký sen dosažitelný pro všechny?
- Jaké povinnosti americký sen lidem klade?
- Jaké problémy z amerického snu vyplívají?

- V jakém kontextu Merton hovoří o tzv. individuálních typech adaptace?
- Jaké typy individuální adaptace Merton popisuje? Vyjmenujte je.
- Který typ adaptace je nejběžnější?
- Který typ adaptace je nejméně běžný?
- Vysvětlete tyto typy adaptace: konformita, inovace, ritualismus, únik, rebelie.
- Uveďte reálné příklady náležející k těmto typům adaptace.

Anomie

- z řečtiny – stav bezzákonosti

užší pojetí:

- **Stav společnosti, kdy přestávají platit zákony jako jasné, přesné a adekvátně nastavené právní normy. V důsledku toho bývá společnost ohrožena chaosem a třeba i zvýšenou mírou kriminality.**

širší pojetí:

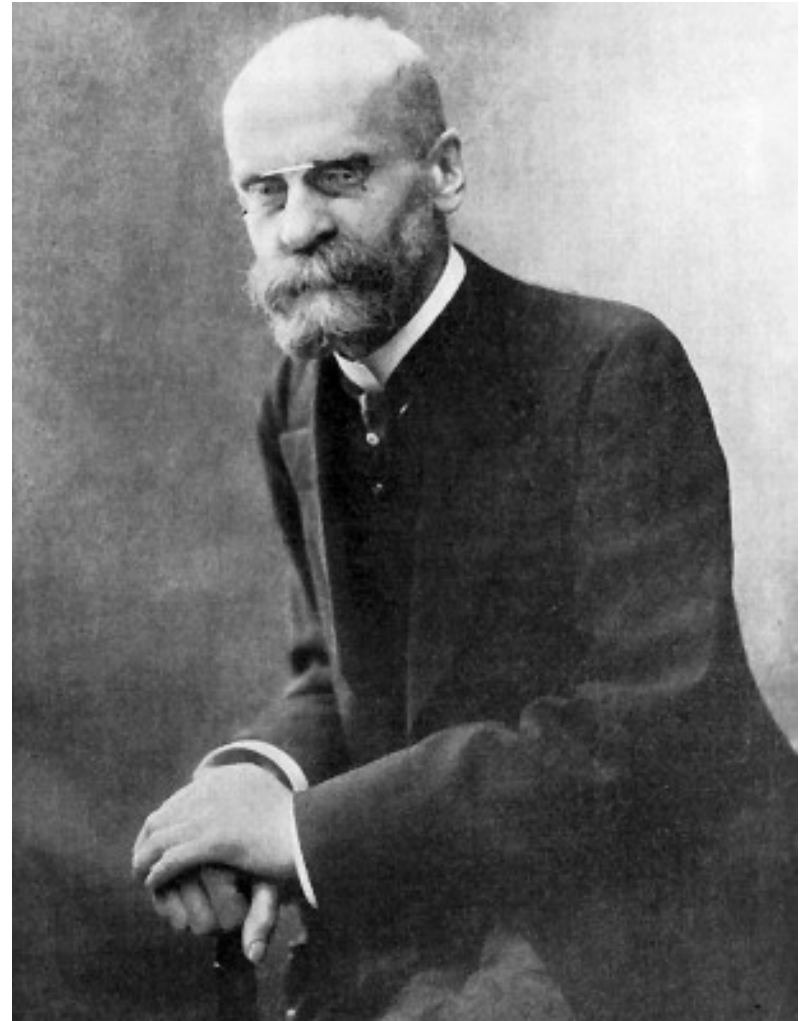
- **1. stav bezzákonnosti nejen v právním, ale hlavně v morálním slova smyslu; stav, kdy přestávají platit jakoby samozřejmá a obecně uznávaná pravidla soužití;**
- **2. rozpad tradičních referenčních skupin, oslabení jejich soudržnosti, rozpad orientačních hodnotových a normativních systémů.**

→ rovina sociální a psychologická

- příčiny anomie
- důsledky anomie

E. Durkheim (Francie, 1858–1917)

- zasloužil se o definitivní ustavení sociologie jako samostatné vědní disciplíny
- **sociální fakta**
- nastupující **moderní doba** – období změn, narušení sociální solidarity
- **anomie** = stav bezzákonosti, beznormovosti společnosti
- při velkých společenských změnách → hrozba chaosu, egoismus...
- **sebevražda** (anomická, egoistická, altruistická, fatalistická)
- zločin



R. K. Merton (1910-2003, USA)

Proč některé spol. mají vyšší míru zločinu než jiné??

- **R. K. Merton** (80. léta 20.st.)
- **deviace není výsledkem patologické osobnosti, ale je produktem struktury společnosti a její kultury**
- **mýtus amerického snu**
- **kulturní cíle + institucionalizované způsoby** jejich dosahování (normy)
- *chudoba* (sama o sobě nevede k deviaci)



„mýtus amerického snu“

- všichni mají stejnou možnost dosáhnout bohatství a úspěchu
 - pokud jej někteří nedosáhnou jde jen o zastávku na cestě k úspěchu
 - neúspěchem je slevit ze svých cílů
- při neúspěchu dochází k frustraci a potenciálně i k deviantnímu chování
- **vliv médií**

- **kulturní cíle + institucionalizované způsoby jejich dosahování (normy)**
- **Konformita (++)**
- **Inovace (+-) ...“účel světí prostředky“**
- **Ritualismus (-+) ... akutní statusová úzkost → snížení aspirací**
- **Únik (--)** ... individuální způsob adaptace
- **Rebelie (--)** ... kolektivní způsob adaptace
- Socializace v rodině

SOCIALIZACE

SOCIALIZACE

= proces začleňování člověka do společnosti

- celoživotní proces
- **PRIMÁRNÍ SOCIALIZACE**
- období dětství (do 3 let)
- „významní druzí“
- **základní poznatky o světě**
- osvojování si všeobecných kulturních **norem, hodnot, základních kulturních návyků**
- **soc. role** (gender, spol. status, věk...)
- **identita**
- **mateřský jazyk**
- **sebekontrola a prosociální chování**

Genderová socializace

= osvojování si genderových rolí prostřednictvím sociálních faktorů (rodina, média, škola... společnost)

(co je to gender??)

- **Genderová role** = komplex rozdílných očekávání kladených na příslušníky obou pohlaví

= proces rozvíjení genderové identity

Dítě získává svůj gender už před narozením







Bambifoto.cz
Tamara Bujřáková



 Bambifoto.cz
Tamara Bujňáková

Jiná výchova dívek a chlapců

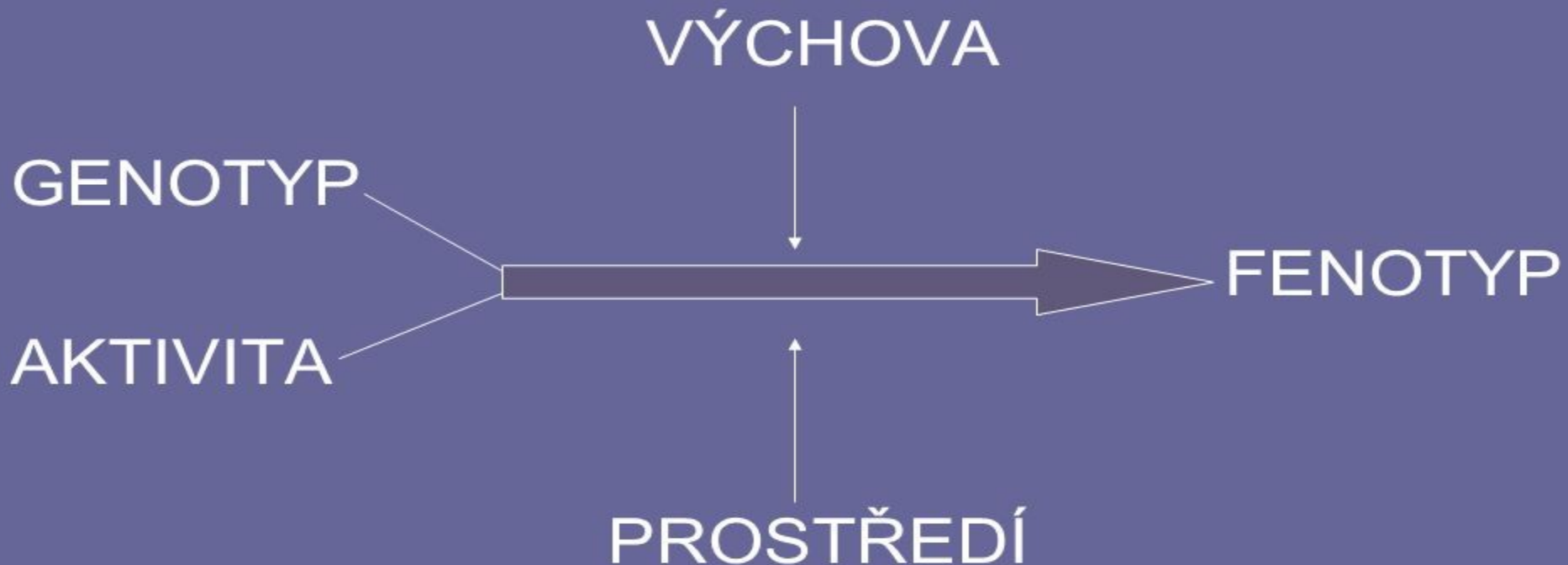


- **SEKUNDÁRNÍ SOCIALIZACE**
- následný proces, který uvádí jedince do nových oblastí objektivního světa společnosti
- **„zobecnělý druhý“**
- **zpřesňuje se pojetí světa**
- internalizace **specializovaného vědění**
- rodina, škola, vrstevníci

- **TERCIÁLNÍ SOCIALIZACE**
- adaptace člověka na nové životní okolnosti

Činitelé procesu socializace

Proces socializace



- A. I. Bláha: „sociální dědičnost“
- ***nesocializované děti*** („vlčí děti“) – příklady extrémní izolace



FÁZE SOCIALIZACE

- fáze sociability
- personalizace
- profesionalizace
- společenská angažovanost

PORUCHY SOCIALIZACE

- 1. disociální chování**
- 2. asociální chování**
- 3. antisociální chování (kriminální)**

RESOCIALIZACE

- = proces nápravy, změna vadné socializace, znovuzapojení člověka do společnosti
 - rozpad dosud přijímaných hodnot a vzorců chování, po němž následuje přijetí odlišných nových hodnot a vzorců chování
 - součástí je **REEDUKACE** (převýchova)
- = snaha pomocí pedagogických metod měnit a rozvíjet osobnost člověka společensky žádoucím směrem

**Kým je utvářena sociální
realita??**

Sociální konstruktivismus:

Peter Berger a Thomas Luckmann

- 1967 *Sociální konstrukce reality*
- **Sociální konstrukce reality:** čl. není jen interpretem soc. skutečnosti, ale také jeho tvůrcem
- **externalizace - objektivizace - internalizace**
- zájem o každodenní život a jeho aktéry

